

Ár 2014, þriðjudaginn 27. maí, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 22/2014**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 12. febrúar 2014, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 8. febrúar 2014. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 14. febrúar 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 14. mars 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 14. mars 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 25. mars 2014.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 9., 16. og 27. maí 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 27. apríl 2011 gerðu sóknaraðili og varnaraðili með sér bílasamning nr. X um kaupleigu á bifreiðinni A. Leigutími var frá 28. maí 2011 til 5. desember 2015. Samningsfjárhæð var kr. 936.838.

Vanskil urðu á samningnum af hálfu sóknaraðila. Þann 20. febrúar 2013 samþykkti umboðsmaður skuldara umsókn sóknaraðila um greiðsluáðlögun. Í framhaldinu lýsti varnaraðili kröfu vegna vanskila sóknaraðila á leigugreiðslum samkvæmt samningi aðila að fjárhæð kr. 618.359.

Þann 11. júní 2013 sendi varnaraðili starfsmanni umboðsmanns skuldara tölvupóst þar sem áréttað var að það yrði að skila bifreiðinni til varnaraðila áður en samningur um greiðsluáðlögun yrði samþykktur. Auk þess samþykkti varnaraðili að sóknaraðili nyti söluverðs á bifreiðinni ef hún seldist innan eins mánaðar. Að öðru leyti færi með bifreiðina eins og skilmálar samningsins kváðu á um og stuðst væri við matsverð í uppgjöri aðila.

Þann 25. júlí 2013 skilaði sóknaraðili bifreiðinni til varnaraðila í ljósi þess að hún seldist ekki innan mánaðar. Fram fór mat á bifreiðinni, dags. 12. ágúst 2013, sem tekið var tillit til við uppgjör samningsins. Samkvæmt matinu var bifreiðin ekin 87.492 km, listaverð samkvæmt Bíló var kr. 1.059.000, uppítökuverð samkvæmt Bíló var kr. 783.000, aðfinnslur til lækunar voru kr. 317.492. Matsverð tækis með VSK var kr. 465.508 og kom það til frádráttar á uppgjöri aðila vegna samningsins.

Þann 27. júlí 2013 var bifreiðin send í ástandsskoðun hjá Frumherja hf. þar sem viðgerðarkostnaður var áætlaður. Í framhaldinu, eða þann 26. ágúst 2013, var gert uppgjör á samningi aðila. Skuld sóknaraðila við varnaraðila var samkvæmt uppgjörinu kr. 137.163.

Þann 1. nóvember 2013 óskaði sóknaraðili eftir upplýsingum um söluverð bifreiðarinnar. Varnaraðili hafnaði þeirri ósk og upplýsti sóknaraðila um að upplýsingar um söluverð til þriðja aðila væru ekki gefnar upp enda um að ræða gögn er varða viðskipti milli varnaraðila og þriðja aðila sem væru sóknaraðila óviðkomandi auk þess sem í samningi aðila kæmi skýrt fram að matsverð en ekki endanlegt söluverð kæmi til frádráttar skuldum við uppgjör.

Fyrir liggur auglýsing af heimasíðunni Bill.is þar sem auglýst er til sölu bifreiðin B á kr. 1.290.000. Samkvæmt auglýsingunni var bifreiðin ekin 86.000 km.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 8. febrúar 2014.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að varnaraðili upplýsi um söluverð bifreiðarinnar A og endurgreiði mismuninn af eftirstöðvum lánsins og söluverðinu með tilheyrandi vöxtum.

Sóknaraðili bendir á að þann 28. maí 2011 hafi hún tekið lán hjá varnaraðila sem átt hafi að standa til 5. desember 2015. Við greiðsluaðlögunarsamning hjá umboðsmanni skuldara hafi sóknaraðili þurft að skila bílnum til varnaraðila. Bíllinn hafi verið metinn á kr. 1.290.000 en varnaraðila hafi tekist að lækka matsverðið í 465.508 og hafi hirt gróðann.

Sóknaraðili vísar til þess að bifreiðin hafi verið nýskoðuð af Frumherja og hafi flogið í gegnum skoðunina. Svo hafi sama fyrirtæki í samvinnu við varnaraðila lækkað matsverðið í 465.508 eftir afhendingu. Milligjöfin eigi með réttu að koma til sóknaraðila, skráðs eiganda bifreiðarinnar. Varnaraðili hafi aldrei viljað tjá henni hvað fyrirtækið hafi selt bílinn á og hirði gróðann með því að svindla á henni.

Sóknaraðili telur að máttur einstaklingsins gagnvart varnaraðila sem stundi fjármálabrask í skjóli 58. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki, sé lítill. Fjöldi fólks með bílasamning við varnaraðila hafi farið í gegnum greiðsluaðlögun hjá umboðsmanni skuldara eftir þann forsendubrest sem orðið hafi eftir hrunið.

Sóknaraðili bendir á að hún hafi fengið einn mánuð til að selja bifreiðina. Lítil sem engin sala hafi verið á þessum tíma og útkoman hefði eflaust verið önnur í ágúst eða september, sem sé alþekkt þegar skólar og atvinnulíf fari aftur í gang eftir dvala sumarsins.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfum sóknaraðila verði vísað frá. Til vara krefst varnaraðili þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili telur að ekki sé til staðar samningssamband milli sóknar- og varnaraðila, sbr. a-lið 3. gr. samþykktta fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Starfssvið nefndarinnar sé útlistað í 3.-7. gr. samþykktanna og komi þar skýrlega fram hverjir geti borið fram kvartanir við nefndina.

Varnaraðili bendir á að þegar bifreiðinni hafi verið skilað, kostnaðarmat og uppgjör klárað á samningi aðila og engar athugasemdir gerðar af sóknaraðila innan þess frests sem 23. gr. samningsins tilgreini sé ljóst að samningssambandi milli aðila hafi verið lokið.

Í ljósi ofangreinds telur varnaraðili að starfssvið nefndarinnar nái ekki yfir kvörtun sóknaraðila í máli þessu og þar sem grundvallarskilyrði fyrir meðferð úrskurðarnefndarinnar sé ekki uppfyllt beri nefndinni að vísa málinu frá.

Fallist úrskurðarnefndin ekki á framangreindar málsástæður telur varnaraðili ljóst að nefndin verði að líta til b-liðar 6. gr. samþykktanna.

Bendir varnaraðili á að varðandi uppgjör á bifreiðinni hafi verið farið eftir skýrum ákvæðum í samningi milli aðila. Varnaraðili hafi þó áður, án nokkurrar skyldu, gefið sóknaraðila kost á að reyna að selja bifreiðina á almennum markaði og hafi gefið sóknaraðila mánuð til þess. Þar sem sóknaraðili hafi ekki náð að selja bifreiðina innan þess tíma hafi verið farið eftir skýrum ákvæðum í samningi aðila, n.t.t. 23. gr. samningsins sem fjalli um uppgjör á samningi vegna loka á samningi.

Varnaraðili vísar til þess að samkvæmt framansögðu sé ljóst að krafa sóknaraðila um afhendingu gagna um söluverð umræddrar bifreiðar til þriðja aðila verði ekki metin til fjár í þessu tilfelli þar sem uppgjóri og þar með endalokum á samningssambandi aðila hafi verið hagað í fullu samræmi við ákvæði í samningi aðila. Þar af leiðandi séu ekki fjárhagslegir, né lögvarðir hagsmunir fyrir hendi hjá sóknaraðila til að krefjast umræddra gagna um viðskipti varnaraðila og þriðja aðila. Í ljósi þessa beri úrskurðarnefndinni að vísa málinu frá, sbr. b-lið 6. gr. samþykktta fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Varnaraðili bendir á að sóknaraðili vísi til þess að bifreiðin hafi verið í sölu hjá bifreiðasölnunni Bíll.is og leggi fram útprentun af heimasíðu Bíll.is og ljósmynd af B þess efnis. Varnaraðili bendir á að hvergi komi fram fastanúmer þeirrar bifreiðar sem sóknaraðili haldi fram að sé bifreiðin A, hvorki í útprentun af heimasíðu Bíll.is né á ljósmynd af bifreiðinni. Varnaraðili bendir á að það sé með engu móti hægt að sannreyna að um sömu bifreið sé að ræða af þeim gögnum sem sóknaraðili leggi fram í málinu, en sóknaraðila hafi verið í lófa lagið að mynda bifreiðina þar sem fastanúmer hennar sæist eða fá staðfestingu frá bifreiðasölnunni þess efnis. Auk þess telji varnaraðili að það standist ekki að um sömu bifreið sé að ræða í ljósi þess að þegar bifreiðin A hafi verið skoðuð af óháðum aðila þann 26. júlí 2013 þá hafi bifreiðinni verið ekið 87.492 km, en einungis 86.000 km þegar sóknaraðili hafi prentað út upplýsingar um meinta bifreið af heimasíðu Bíll.is þann 25. september 2013. Það standist augljóslega ekki að akstur bifreiðarinnar sé minni tveimur mánuðum seinna, þ.e. hafi farið lakkandi á tímabilinu 26. júlí til 25. september 2013. Ennfremur skuli á það bent að varnaraðili standi ekki að sölu þeirrar bifreiðar sem skráð sé á sölusíðu Bíll.is og geti umrædd auglýsing ekki haft neina þýðingu fyrir niðurstöðu málsins.

Varnaraðili telur að samkvæmt ofansögðu sé ljóst að þessi málsástæða sóknaraðila sé vanreifuð og í versta falli röng. Þar af leiðandi sé málið illa upplýst af hendi sóknaraðila, sbr. e-lið 6. gr. samþykktá nefndarinnar. Í ljósi alls framangreinds sé ljóst að málið sé óhæft til afgreiðslu, sbr. 7. gr. samþykktanna og því ljóst að nefndinni beri að vísa málinu frá á framangreindum grundvelli.

Varnaraðili vísar til þess að þau samkomulög sem varnaraðili geri um fullnustueignir sínar við þriðja aðila séu trúnaðarmál þeirra á milli. Varnaraðili, sem fjármálafyrirtæki, sé bundinn trúnaði við viðskiptamenn sína, sbr. 58. gr. laga nr. 161/2002, svo og ákvæði persónuverndarlaga nr. 77/2000. Varnaraðila sé því einfaldlega óheimilt að láta umræddar upplýsingar í té. Jafnvel þótt um væri að ræða eiginlega sölu á umræddri bifreið þá væri slík sala jafnframt trúnaðarmál á milli seljanda og kaupanda.

Til stuðnings varakröfu sinni vísar varnaraðili til þess að sóknaraðili hafi aldrei verið eigandi að umræddri bifreið heldur hafi hún verið að fullu í eigu varnaraðila og hafi sóknaraðili einungis haft umráð með bifreiðinni á grundvelli leigusamnings aðila. Skýrt sé kveðið á um það í 23. gr. í samningi aðila að það sé matsverð bifreiðarinnar eða viðmiðunarverð en ekki endanlegt söluverð sem komi til frádráttar skuldum við uppgjör samningsins. Matsverð það sem lagt hafi verið til grundvallar uppgjöri samningsins sé uppítökuberð samkvæmt viðmiðunarverðskrá bílaumboðanna (Bíló), áætlaður viðgerðarkostnaður samkvæmt niðurstöðu ástandsskoðunar auk 3% sölulauna og annars kostnaðar sem tilgreindur sé í 22. gr. samningsins.

Varnaraðili vísar til þess að sóknaraðili, hafi enga lögvarða hagsmuni af því að fá umrædd gögn afhent. Vísist í þessu sambandi til úrskurðar héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. V-32/2011, þar sem varnaraðili varð ekki skyldaður til að afhenda sóknaraðila upplýsingar um endursöluverð tækja sem leigð hafi verið sóknaraðila með sambærilegum samningum og hér liggi til grundvallar. Sama hafi gilt um kröfu sóknaraðila um upplýsingar um hvaða tæki væru óseld. Hafi niðurstaða dómsins grundvallast á því að tækin hafi ekki verið í eigu sóknaraðila og endursöluverð þeirra hafi ekki varpað ljósi á skuldir hans við varnaraðila, enda hafi skýrt komið fram í samningum aðila að það hafi verið matsverð tækjanna en ekki söluverð sem legið hafi til grundvallar uppgjöri samninganna.

Varnaraðili bendir á að þegar bifreið sé skilað til varnaraðila fari fram mat á henni með þeim hætti að gert sé svokallað kauptilboð um bifreiðina sem taki mið af viðmiðunarverði Bíló eða nánar tiltekið mati á tegund bifreiðarinnar, aldri og akstri hennar. Sá fyrirvari sé gerður við tilboðið að bifreiðin fari í gegnum ástandsskoðun. Ástandsskoðun fari að því loknu fram og í kjölfarið útbúin kostnaðarmatsskýrsla þar sem áætlaður viðgerðarkostnaður á bifreiðinni sé sundurliðaður. Sá kostnaður sé að því búnu dreginn frá viðmiðunarverði Bíló og eftirstöðvarnar lagðar til grundvallar á uppgjöri samningsins. Þetta komi allt saman fram í þeim gögnum sem varnaraðili hafi sent sóknaraðila við uppgjör samningsins.

Varnaraðili byggir á því að umrætt matsverð liggi til grundvallar uppgjöri samnings en ekki söluverð bifreiðarinnar. Það að varnaraðili hafi komið til móts við sóknaraðila með því að gefa honum einn mánuð til að selja bifreiðina á almennum markaði og hann myndi þá njóta góðs af söluverði hennar breyti í engu samningi aðila. Þar sem sóknaraðila hafi ekki tekist að selja bifreiðina innan eins mánaðar hafi skýr ákvæði samningsins varðandi uppgjör hans tekið við.

Í ljósi alls ofangreinds telur varnaraðili að hafna beri kröfum sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að afhendingu varnaraðila á gögnum er varða uppgjör á bílasamningi nr. X. Sóknaraðili krefst þess að varnaraðili upplýsi um söluverð bifreiðarinnar A og endurgreiði mismuninn af eftirstöðvum lánsins og söluverðsins með tilheyrandi vöxtum.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfum sóknaraðila verði vísað frá nefndinni á grundvelli 3. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Samkvæmt a-lið 2. mgr. 3. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki tekur nefndin til meðferðar kvartanir sem varða réttarágreining milli fjármálafyrirtækis og viðskiptamanns, enda sé samningssamband á milli aðila.

Úrskurðarnefndin telur að almennt beri að túlka hugtakið samningssamband rúmt þegar neytendur skjóta málum til nefndarinnar. Sóknaraðili telur að varnaraðili hafi enn ekki réttilega gert upp við sig á grundvelli samnings þeirra. Enda þótt varnaraðili beri fyrir sig að samningssambandinu sé lokið og skyldur hans samkvæmt því hafi verið efndar að fullu, leiðir það ekki til frávísunar málsins. Í samræmi við þetta þykir rétt að ágreiningur aðila komi til efnislegrar meðferðar fyrir nefndinni.

Fyrir liggur að sóknaraðili telur sig geta reist fjárkröfu á hendur varnaraðila á umkröfðum gögnum. Eru kröfur hennar fyrir nefndinni svo nátengdar þessari fjárkröfu að b-liður 6. gr. samþykktar nefndarinnar stendur því ekki í vegi að fjallað sé um þær, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 177/2012.

Ekki er fallist á kröfu varnaraðila um frávísun á grundvelli e-liðar 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki, enda verður lesið úr kröfu sóknaraðila að hann krefjist þess að varnaraðili upplýsi um söluverð bifreiðarinnar og endurgreiði mismuninn á eftirstöðvum lánsins og söluverðinu með tilheyrandi vöxtum. Er málið því ekki svo óljóst, illa upplýst og kröfur aðila svo óskýrar að málið sé ekki tækt til úrskurðar.

Krafa varnaraðila um frávísun málsins á grundvelli 58. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki verður ekki tekin til greina enda er um að ræða málsástæðu er varðar efnislegan grundvöll málsins.

Kröfu varnaraðila um frávísun málsins er því hafnað.

Verður því næst vikið að kröfu sóknaraðila um að varnaraðili upplýsi um söluverð umþættrar bifreiðar.

Í 23. gr. bílasamnings nr. X kemur m.a. fram að frá greiðslu leigutaka til varnaraðila skuli draga matsverð leigumunar sem í tilfelli ökutækja sé kauptilboð (uppítökuverð) skv. viðmiðunarverðskrá bílaumboðanna, Bíló, auk 15% viðbótaraffalla á viðmiðunarverð og áætlaðan viðgerðarkostnað skv. niðurstöðu ástandsskoðunar auk 3% sölulauna og annars kostnaðar sem tilgreindur er í 22. gr. Yrði ágreiningur um matsverð og/eða viðgerðarkostnað og aðilar næðu ekki samkomulagi mætti leigusali láta selja leigumun beint á opinberu uppboði hjá sýslumanninum í Reykjavík, Hafnarfirði eða Kópavogi, skv. 8. gr. laga nr. 90/1991, í því ástandi sem hún væri, enda hefði leigutaki mótmælt matinu eða uppgjörinu skriflega innan 7 daga frá því honum mátti vera það kunnugt. Að öðrum kosti teldist hann við það bundinn.

Ljóst er að samningsbundið er að leggja kauptilboð skv. viðmiðunarverðskrá bílaumboðanna til grundvallar við uppgjör aðila, sbr. 23. gr. samnings nr. X. Liggur fyrir að varnaraðili gerði það, sbr. verðmatsskýrslu, dags. 12. ágúst 2013 og uppgjör umrædds samnings, dags. 26. ágúst 2013.

Á hinn bóginn er til þess að líta að uppgjör varnaraðila samkvæmt þeim aðferðum sem hann stillti einhliða upp sem stöðluðum samningsskilmálum ber með sér hættu á að niðurstaðan verði mjög ósanngjörn fyrir þann neytanda sem hefur gengið að skilmálunum. Þannig er bíllinn í fyrsta lagi afskrifaður á grundvelli upplýsinga um gangverð sambærilegra bíla. Þá eru tekin 15% af verðinu, en frá þessu lækkaða verði eru síðan dregnir kostnaðarliðir vegna fjölda atriða sem í þessu tilviki virðast mörg hver lúta að næsta venjulegu ástandi sex ára gamals bíls og sum hver vera þannig vaxin að fjarlæggt sé að leggja í viðgerðarkostnað vegna þeirra.

Enda þótt nefndin hafi ekki gögn í höndunum til að fullyrða að víkja megi uppgjöri varnaraðila á grundvelli samningsskilmálanna til hliðar í heild sinni, virðist henni þó að nægar vísbendingar séu uppi um að slíkt geti komið til greina, til að fallast verði á kröfu sóknaraðila um að upplýst verði hvaða verð var lagt til grundvallar í síðari viðskiptum varnaraðila með bifreiðina. Þannig verði lagt mat á hvort uppgjör sóknaraðila hafi í raun verið ósanngjarnt. Verður í þessu samhengi ekki litið fram hjá tölvupósti varnaraðila þar sem áréttað var að það yrði að skila bifreiðinni til varnaraðila áður en samningur um greiðsluáðlögun yrði samþykktur, en það var forsenda þess að sóknaraðili héldi húsnæði sínu. Þá þykir í þessu samhengi rétt að benda á dreifibréf FME til fjármálafyrirtækja nr. 2010040005, dags. 30. ágúst 2010, þar sem sú afstaða FME er látin uppi að það samræmist eðlilegum og heilbrigðum viðskiptaháttum í skilningi 1. mgr. 19. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki, að skuldari njóti góðs af þeim hagnaði sem myndast þegar bifreið er seld á hærra verði en matsverð hennar hljóðar á um samkvæmt uppgjöri.

Samkvæmt 58. gr. laga nr. 161/2002 eru stjórnarmenn fjármálafyrirtækis, framkvæmdastjórnar, endurskoðendur, starfsmenn og hverjir þeir sem taka að sér verk í þágu fyrirtækisins bundnir þagnarskyldu um allt það sem þeir fá vitneskju um við framkvæmd starfa síns og varðar viðskipta- og einkamálefni viðskiptamanna þess, nema skylt sé að veita upplýsingar samkvæmt lögum. Ekki verður talið að umrætt ákvæði nái til sölu bifreiða, enda hefur ekki verið litið svo á að kaupendur bifreiða af fjármálafyrirtækjum teljist viðskiptamenn þeirra í skilningi laga um fjármálafyrirtæki. Gildir að þessu leyti annað um fjármögnun kaupanna, en til þess nær 58. gr. laga nr. 161/2002. Við afhendingu gagnanna er varnaraðila því rétt að afmá þær upplýsingar sem varða fjármögnun, sem hann telur falla undir trúnaðarskyldu. Fær þessi niðurstaða stöð í fyrri ákvörðunum nefndarinnar og úrskurði úrskurðarnefndar um upplýsingamál í málinu nr. A-370/2011.

Á hinn bóginn getur nefndin ekki fallist á kröfu sóknaraðila um að samningsskilmálunum verði vikið til hliðar í heild sinni og þess í stað byggt á verði í síðari viðskiptum, enda liggur ekkert fyrir um hvert það var.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu varnaraðila, F, um frávísun kröfu sóknaraðila, M, er hafnað.

Varnaraðili skal afhenda sóknaraðila gögn um ráðstöfun bifreiðarinnar X eftir að sóknaraðili var svipt vörslum bifreiðarinnar Skulu gögnin bera með sér það verðmæti sem lagt var til grundvallar í þeim viðskiptum en ekki lánskjör..

Reykjavík, 27. maí 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Unnur Erla Jónsdóttir